

הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים

קווים מנחים הנדרשים לכתיבת חוות דעת פסיכולוגיות

1. עבור הורים מיועדים / אם מיועדת יחידה

2. עבור מועמדת לאם נושאת

3. עבור בעלה/ בן זוגה של המועמדת לאם נושאת

4. עבור מועמדת לאם נושאת שעברה את התהליך בעבר

בהתאם לתיקון מס' 2 לחוק ההסכמים התשע"ח-2018 נדרשת "הערכה פסיכולוגית של פסיכולוג מטעמה של האם הנושאת, בדבר התאמתה להליך לנשיאת עוברים, וכן הערכה פסיכולוגית של פסיכולוג מטעמה של ההורים המיועדים, בדבר התאמתם להליך כאמור"

כללי

תהליך הפונדקאות הינו תהליך אינטנסיבי ומורכב, טעון מאד מבחינה רגשית וכרוך במידה רבה של אי ודאות. הצדדים נדרשים להתמודד עם קשיים, דילמות, אכזבות, הצלחות, ופרידה של האם הנושאת וילדיה מן הילוד ומהוריו והתקשרות בהסכם משפטי בין ההורים המיועדים לבין האם הנושאת.

נדרש שיתוף פעולה בין הצדדים במהלך טיפולי הפריה, במהלך ההיריון והלידה וקבלת החלטות במצבים בלתי צפויים עד העברת הילוד לרשות ההורים לאחר מתן צו הורות בבית המשפט לענייני משפחה.

מטרת האבחון:

בדיקת התאמתם של ההורים המיועדים / אם מיועדת יחידה ושל המועמדת לאם נושאת ובן זוגה לתהליך הפונדקאות. זאת ע"פ חוק הסכמים לנשיאת עוברים הקובע כי:

- כל הצדדים עשו את ההסכם לנשיאת עוברים בהסכמה ומרצון חופשי ובהבינם את משמעותו ותוצאותיו.
- קיימת הערכה פסיכולוגית בדבר התאמה לתהליך של כל אחד מהצדדים.
- אין חשש שהתהליך עלול לסכן את שלומם, בריאותם ו/או יגרום לפגיעה בזכויותיהם של המעורבים בתהליך כולל הילוד.

הפסיכולוג המאבחן:

הריאיון הקליני, המבחנים וחוות הדעת, יבוצעו ע"י פסיכולוג קליני מומחה, בעל שלוש שנות ניסיון באבחון לפחות (לאחר סיום ההתמחות), המכיר את תהליך הפונדקאות ואת "החוק לאישור הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד הילוד) התשנ"ו-1996. בחוות הדעת הפסיכולוגית, יש לרשום את שם הפסיכולוג הבודק, מספר רישיון ותאריך תעודת המומחה.

במקרה שהמאובחן אינו שולט בשפה העברית במידה מספקת, הריאיון הקליני והעברת המבחנים יבוצעו ע"י פסיכולוג קליני מומחה, הדובר את השפה שבה המאובחן שולט היטב.

עמוד - 1 - מתוך 6

הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים

חוות הדעת הפסיכולוגית:

מוגשת לעיונם של חברי הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים ביחד עם מסמכים רפואיים ומסמכים נוספים. הצגת חומר הגלם של המבחנים שנערכו נעשית על פי שיקול דעת הוועדה שהם מומחים מתחומי הרפואה, המשפט, ההלכה, העבודה הסוציאלית והפסיכולוגיה הקלינית.

1. חוות דעת פסיכולוגית עבור הורים מיועדים / אם מיועדת יחידה

- חוות הדעת תתמקד על ההתאמה לתהליך הפונדקאות והבנת התהליך ומורכבותו.
  - חוות הדעת תתבסס על ראיון קליני (רק במידת הצורך יש להתבסס על מבחנים) ותכלול מידע בנושאים הבאים:
    - א. היסטוריה אישית רלוונטית לתהליך.
    - ב. תפקוד קוגניטיבי הנדרש לתהליך, הבנת משמעות ההליך הפונדקאות ויכולת להתמודד עמו.
    - ג. גורמים אישיותיים: יציבות נפשית, כוחות אגו, הערכת מצבים ויכולת לצפות קשיים, גמישות והסתגלות למצבים חדשים, מצבי דחק, סף תסכול, אשפוז פסיכיאטרי, עבר פלילי, התמודדות עם משימות יומיומיות, התייחסות לגבולות, צרכי שליטה, אחריות, אמינות הגינות ושיפוט מציאות.
    - ד. דפוסי תפקוד בשלבי החיים השונים: לימודים שירות צבאי, תפקוד במקומות עבודה בעבר ובהווה.
    - ה. קיומה של מערכת תמיכה.
    - ו. אינטראקציה בין-זוגית. יחסים בינאישיים: יכולת הסתגלות ויצירת קשר בן אישי, התמודדות עם מצבי דחק ותסכול, ושימוש במנגנוני הגנה.
    - ז. עמדות ביחס לאם הנושאת: מסוגלות לאמפתיה, ציפיות באשר למערכת היחסים במהלך ההריון, בלידה ואחריה.
    - ח. אם מיועדת יחידה – ראה סעיפים א', ב', ג', ד', ה' (יחסים בינאישיים) ו-ז' להלן, ובנוסף בירור ADL.
- יש לשאול באם היו או נמצאים בטיפול פסיכולוגי / פסיכיאטרי, באם נטלו או נוטלים תרופות פסיכיאטריות, להתייחס לסימנים של הפרעות נפשיות חמורות, העלוות לסכן את התהליך. במקרה של ספק לגבי התאמתם לתהליך יש להשתמש במבחנים רלוונטיים לבדיקת ההתאמה, קרי אבחון קליני מקיף.

שיחת משוב

שיחת המשוב מהווה חלק אינטגרלי של חוות הדעת, חשוב לאפשר להורים המיועדים / אם מיועדת יחידה להגיב על המשוב ולתעד את תגובתם.

2. חוות דעת פסיכולוגית עבור המועמדת לאם הנושאת

- חוות הדעת תתמקד על ההתאמה לתהליך הפונדקאות ותתבסס על ראיון קליני מפורט ומעמיק, מבחנים פסיכולוגיים, שיחת משוב והמלצה באשר להתאמה לתהליך הפונדקאות.

עמוד - 2 - מתוך 6

הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים

המבחנים הפסיכולוגיים יכללו:

מבחנים השלכתיים, מבחני אינטליגנציה (רורשך, TAT [שבו יש להעביר את הכרטיסים הבאים: 1, 2, 3BM, 4, 6GF, 7GF, 13 MF, 14, 18 GF]), בנדר ומבחן וקסלר (WAISIV), הכוללים בחלק המילולי: הבנה, צד שווה, וידיעות. בחלק הביצועי: השלמת תמונות, קוביות וסידורי תמונות. מבחן H.T.P (house tree person).

במבחן רורשך יש לחשב את EII (ego emparement index) ויש לצרף את ה- STRUCTURAL SUMMARY לדו"ח של אקסנר או RORSCAN באם משתמשים בו.

אם קיים ספק בתחום הפתולוגיה, יש להפנות לאבחון פסיכיאטרי, לצורך חוות דעת פסיכיאטרית נלווית.

המבחנים שהועברו, יירשמו בראשית חוות הדעת.

כל המבחנים יועברו וישוקללו ע"י פסיכולוג, שכתב את חוות הדעת וערך את שיחת המשלב. במקרים מסוימים, הוועדה תבקש את חומר הגלם של המבחנים ויש להביא זאת בחשבון בעת עריכתם.

שיחת המשלב:

בתום התהליך האבחוני, לאחר עיבודו וסיכומו לכדי חוות דעת כתובה (כלומר: במועד מאוחר ונפרד ממועד האבחון עצמו), תיערך שיחת משלב עם המועמדת להיות אם נושאת.

בשיחה זו, יימסרו עיקרי מסקנות האבחון הכתובות בחוות הדעת, כולל נקודות הקושי והספק.

שיחת המשלב המתועדת והמתוארכת, תיערך פנים אל פנים (לא טלפונית!).

שיחת המשלב שתיערך בפגישה נפרדת, מהווה חלק אינטגרלי של חוות הדעת. חשוב לאפשר למועמדת להגיב על המשלב ולתעד את תגובתה.

חווה הדעת תכתב על פי הסעיפים הבאים:

- היסטוריה אישית ומשפחתית רלוונטית לתהליך, מערכות יחסים משמעותיות בעבר ובהווה - אירועים טראומטיים משמעותיים והתגובות עליהם.
- היסטוריה בריאותית (גופנית ונפשית): מחלות, התמכרויות, מצבי משבר ואובדן ושינויים משמעותיים בחיים כמו גיור, חברות בכת, חזרה בתשובה.
- אינטליגנציה כללית: התמצאות חברתית. שימוש באינפורמציה רלבנטית, שקול דעת, הבחנה בין עיקר וטפל, והבנת משמעות תהליך הפונדקאות והיכולת להתמודד אתו. הבנה והפנמה של נורמות חברתיות.
- דפוסי תפקוד בשלבי החיים השונים: לימודים, שרות צבאי (מלא או חלקי) ונסיבות השחרור, תפקוד במקומות עבודה בעבר ובהווה.
- גורמים אישיותיים: יציבות, בשלות, שיפוט, בקורת מציאות, התייחסות לגבולות. כוחות אגו דרכי התמודדות ומנגנוני הגנה. שליטה התנהגותית בדחפים, יכולת לויסות אמוציונלי, הערכת מצבים ויכולת לצפות קשיים. אחריות, אמינות והגינות. יכולת התמדה.

עמוד 3 - מתוך 6

הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים

1. התמודדות עם משפחה וסביבה: הקשר עם הילדים ובן הזוג ומעורבותו בתהליך, מצבם הגופני והנפשי והערכה לגבי מעורבותם הצפויה בתהליך. התייחסות בני המשפחה, כולל הילדים, לפונדקאות. מערכות תמיכה משפחתיות וחברתיות.
  2. התנהלות כלכלית וחברתית: מקורות הכנסה קבועים וזמניים, חובות ועיקולים, עבר פלילי קשר, עם גורמי רווחה.
  3. התייחסות לפונדקאות: מניעים מוצהרים וסמויים. התלבטויות, ציפיות מהתהליך ומההורים המיועדים. אִמפתיה כלפי בני הזוג.
- יש לשאול באם הייתה או נמצאת בטיפול פסיכולוגי / פסיכיאטרי, באם נטלה או נוטלת תרופות פסיכיאטריות, להתייחס לסימנים של הפרעות נפשיות חמורות. יש לשים לב במיוחד לסימנים של: מחלת נפש, דכאון, חוסר בשלות מובהק, אי יציבות ואי מהימנות.

אמות מידה לקביעת התאמה של מועמדת לאם נושאת

- א. הבנת תהליך הפונדקאות ומשמעותו והסכמה מדעת לקבלת המחויבויות הנובעות מכך, בהתאם לתנאי ההסכם.
- ב. מידה סבירה של בשלות רגשית ואיתנות רגשית, סף תסכול המאפשר התמודדות במצבים משתנים כולל מצבי לחץ, עקביות, התמדה, מהימנות.
- ג. יכולת לקיים קשרים בינאישיים נאותים עם ההורים המיועדים, הגורמים הרפואיים ואחרים.
- ד. משאבי תמיכה זמינים (משפחתיים, חברתיים, קהילתיים) ויכולת להשתמש במשאבי התמיכה.
- ה. קשר הורי תקין של המועמדת עם ילדיה, אשר יאפשר התמודדות תומכת עם רגשות הילדים ותגובותיהם, בשלבים השונים של התהליך ובעת מסירת הרך הנולד להורים המיועדים.
- ו. מכלול נתונים, המאפשרים להניח שתהליך הפונדקאות לא יסכן את בריאותה הנפשית של האם הנושאת וילדיה.

אמות מידה להיעדר התאמה לתהליך

- א. "קונפליקט פתוח" ואמביבלנטיות חריפה לגבי תהליך הפונדקאות.
- ב. הימצאות המועמדת בעיצומו של משבר (אבל בעקבות מות אדם קרוב או בעקבות גירושין, מחלה קשה של ילד, אבדן מקום מגורים וכו').
- ג. היסטוריה אישית של מחלת נפש, מצבי דכאון, אי יציבות (רגשית ו/או תפקודית). אי מהימנות וחוסר אמינות.
- ד. מופרעות רגשית מובהקת.
- ה. מצבים קיצוניים, בהם ההיזקקות הנואשת לכסף, אינה מאפשרת שקול דעת מציאותי באשר ליכולת האישית והמשפחתית לעמוד בדרישות תהליך הפונדקאות ובתנאי ההסכם.

עמוד 4 - מתוך 6

הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים

בסיכום חוות הדעת - הכוללת את שיחת המשוב - תיכתב המלצה חד משמעית המתייחסת להתאמתה או אי התאמתה של המועמדת לתהליך הפונדקאות.

הסיכום יתייחס לנקודות הבאות:

1. הבנת משמעות התהליך, יכולת לעמוד בתנאי ההסכם, לקיים יחסים נאותים עם ההורים המיועדים / האם המיועדת היחידה ולהיפרד מהילוד ומהוריו ללא נזק מתמשך, לה לילדיה.
2. שיפוט מציאאות.
3. יכולת להתמודד עם מצבי דחק ותסכול ושימוש במנגנוני הגנה.
4. תמיכה משפחתית וחברתית.

נא לכתוב את חוות הדעת והסיכום ע"פ הסעיפים הרשומים לעיל ולצרף

STRUCTURAL SUMMARY

חוות דעת לא מלאה תוחזר להשלמות

3. חוות דעת עבור בעלה/בן זוגה של המועמדת לאם הנושאת

הריאיון של בן הזוג יערך על ידי הפסיכולוג שמראיין את האם הנושאת .
בנוסף לריאיון של המועמדת לאם נושאת ובן זוגה שיערך בנפרד, יתקיים ראיון משותף ומשוב עם בני הזוג לצורך קבלת חוות דעת לגבי התאמתם לתהליך.
מטרת הריאיון : לבחון את עמדתו של בן הזוג ויכולתו להתמודד עם הליך נשיאת העוברים.

חוות הדעת תתבסס על ראיון קליני ותכלול מידע בנושאים הבאים:

1. גורמים אישיותיים : יציבות נפשית, הערכת מצבים ויכולת לצפות קשיים, דרכי התמודדות ומנגנוני הגנה, גמישות והסתגלות למצבים חדשים, סף תסכול, התייחסות לגבולות, צרכי שליטה, שליטה בדחפים, אחריות, אמינות, הגינות ושקול דעת.
2. סימנים של הפרעות נפשיות, מצבי משבר ואובדן.
3. קיומם של חובות ולחצים כספיים. עבר פלילי.
4. מצב בריאות: אשפוזים כלליים ופסיכיאטריים, נטילת תרופות באופן קבוע התמכרויות לסמים, אלכוהול, הימורים וכד'.
5. עמדות ביחס לתהליך הפונדקאות: מניעים מוצהרים וסמויים לגבי השתתפות בתהליך, מסוגלות לאמפתיה כלפי ההורים המיועדים, התלבטויות וציפיות באשר למערכת היחסים עם בת הזוג וההורים המיועדים במהלך ההיריון, בלידה ואחריה. הבנה ומוכנות להימנע מיחסי אישות כנדרש מבחינה רפואית.

עמוד - 5 - מתוך 6

הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים

6. התמודדות עם המשפחה והסביבה: הקשר עם הילדים והערכות לגבי מעורבותם הצפויה בתהליך והפרידה מהתינוק, התייחסות בני המשפחה הרחבה וקיומן של מערכות תמיכה משפחתיות וחברתיות.

7. הבנת תהליך הפונדקאות והסכמה מדעת לקבלת המחויבויות הנובעות מכך, בהתאם לתנאי ההסכם.

4. חוות דעת עבור מועמדת לאם נושאת שעברה תהליך פונדקאות קודם וילדה ילד להורים מיועדים

- הריאיון הקליני יתמקד על תהליך הפונדקאות שעברה והשלכתו על חייה וחיי ילדיה ומשפחתה הקרובה.
- יצוינו שינויים במהלך חייה בחיי ילדיה מאז התהליך הקודם.
- יחסים עם ההורים המיועדים בתהליך הקודם.
- הפרידה מהתינוק בתהליך הקודם ומסירתו להורים המיועדים.

סימוכין: 429574218

עמוד - 6 - מתוך 6